יום **ג'**, **כ"ח** ב**מנחם אב** תשס"ג (**26** ב**אוגוסט**)

עם הדבק בעברו בלבד הוא עם גוסס, אך אם היהודים ישאבו מעברם דעת ואהבה אל מורשתם, יהיה להם הכח לפתוח את שערי עתידם.
אבא קובנר, 1978

היום, **כ"ח ב<u>מנחם אב</u>**, יום פטירתו – לפני 110 שנה - של ה**נצי"ב** – **ר' נפתלי צבי יהודה ב<u>ברלין</u>**, מגדולי מרביצי תורה בדורו וראש ישיבת וולוז'ין. נולד במיר בשנת תקע"ז (1816) הוא נפטר בוורשה בשנת תרנ"ג (1893). הוא נשא לאשה את נכדתה של ר' חיים מוולוז'ין, תלמידו המובהק של הגאון, ר' אליהו, מווילנא (הגר"א) ומי שהיה ראש ישיבת וולוז'ין, הגדולה והמפורסמת בדורו. בשנת תרי"ד (1854) נתמנה הנצי"ב לראש הישיבה, בה למדו כ- 400 בחורים. הישיבה הפכה בהנהגתו למרכז הרוחני של כל יהדות רוסיה. הנצי"ב הנהיג לימוד שיטתי של התלמוד כסדר המסכתות, ללא דילוג, ופנה לפשטם של דברים מבלי להיזקק לפלפולים, כדרכו של הגר"א. בדומה לגאון, הנצי"ב עסק גם בפירוש המקרא. הוא הורה שיעור יומי בפרשת השבוע בישיבתו, דבר שלא היה מקובל בישיבות זמנו. הוא התנגד להכנסת לימודים כלליים לישיבה. מסירותו לישיבה ויחסו האבהי לכל תלמיד עשוהו לנערץ על תלמידיו.

הוא השיב תשובות רבות בהלכה לכל תפוצות ישראל. כאשר הציעו לו חוגים חרדיים מסויימים להנהיג קהילות נפרדות, אמר כי "עצה זו קשה כחרבות לגוף האומה וקיומה" והצעתו היא "להרבות תורה בעם בלי שום נפקא מינה [הבדל] אם הוא לשמה או שלא לשמה... וגם המתחכמים יכירו כי קיום התלמוד הוא לנו לחומה" ["משיב דבר" א' מד']

הנצי"ב הצטרף לתנועת "חיבת ציון" מתחילתה. הוא עודד יהודים שומרי מצוות להצטרף לתנועה ולחזק את המושבות היהודיות בארץ-ישראל. בערוב ימיו הוא בא בעימות עם הרשויות הרוסיות, שדרשו הכנסת לימודי חול ולימוד השפה הרוסית לישיבתו והגבלת מספר תלמידיה. [זאת בזמן הצאר עדיין.] בשל התנגדותו התקיפה להפחתת מספר התלמידים והתרתו רק למעטים מהם ללמוד את השפה הרוסית, הורו השלטונות על **סגירת הישיבה** והגלו אותו ואת משפחתו. תחילה ישב הנצי"ב במינסק ואח"כ בוורשה. ניתוקו מהישיבה גרם לפגיעה קשה במצב בריאותו והוא לא הספיק לממש את חלומו לעלות לארץ-ישראל. הוא נפטר כ- 18 חודש לאחר מכן. בניו הם **ר' חיים ברלין** ו**ר' מאיר בר-אילן**.

בקיץ שנת תרמ"ו (1886) פרצה שריפה בישיבת וולוז'ין ובניין הישיבה וביתו של הנצי"ב עלו באש. ראשית כל הקימו בניין לישיבה, והנצי"ב בחר באורח זמני את אחד מחדרי הישיבה למקום מגורים. למעלה היה אולם הלימודים של הישיבה ומתחתיו דירתו השמנית של הנצי"ב. מספרים שפעם שאלו אותו: רבי, אמור לנו הכיצד אתה יכול לישון ולנוח כאשר מעל ראשך שוררת המולה רבתי של מאות תלמידים לומדים? (בוולוז'ין למדו ביום ובלילה חליפות במשמרות).

הנצי"ב ענה על כך במשל: "פעם שאלו לטוחן כיצד מסוגל הוא לישון בטחנה, כאשר גלגליה רועשים כל כך? ענה הטוחן: דווקא ההמולה והרעש ממתיקים מאד את שנתי, וככל שהטחנה טוחנת ורועשת יותר, כן אני מיטיב לישון. רק כאשר הטחנה שותקת ושוקטת וגלגליה אינם סובבים, רק **אז** איני יכול לישון. שכן, בטחנה כשהיא עובדת תלויים כל חיי. וכך, סיים הנצי"ב, כך הוא גם עם הישיבה שלי. הישיבה היא כל חיי וכל מה שקול התורה ההומה ורועש בה יותר, כן אני יכול לישון ולנוח חזק יותר."

"קומה אלוקים, שופטה הארץ, כי אתה תנחל בכל הגוים." [תהלים פ"ב 8]

מתוך פרק התהלים שהיו הלויים אומרים בבית המקדש ביום **שלישי**

בשמחה ובטוב לב, בתפילה ליום נעים לכל בית ישראל!

הדף מוקדש לרפואתם השלמה של כל נפגעי הטרור ומשפחותיהם בתוך שאר חולי ישראל, ולשלומם של כל חיילי צה"ל

בס"ד

"הדף היומי לתולדותינו"

יום **ג'**, **כ"ח** ב**מנחם אב** תשס"ג (**26** ב**אוגוסט**)

עם הדבק בעברו בלבד הוא עם גוסס, אך אם היהודים ישאבו מעברם דעת ואהבה אל מורשתם, יהיה להם הכח לפתוח את שערי עתידם.
אבא קובנר, 1978

[אנציקלופדיה לבית ישראל\'קשת גיבורים']

"קומה אלוקים, שופטה הארץ, כי אתה תנחל בכל הגוים." [תהלים פ"ב 8]

מתוך פרק התהלים שהיו הלויים אומרים בבית המקדש ביום **שלישי**

בשמחה ובטוב לב, בתפילה ליום נעים לכל בית ישראל!

הדף מוקדש לרפואתם השלמה של כל נפגעי הטרור ומשפחותיהם בתוך שאר חולי ישראל, ולשלומם של כל חיילי צה"ל